

POSTANOWIENIE

22 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 22 stycznia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.D.

przeciwko Bank S.A. w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank S.A. w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 29 czerwca 2022 r., I ACa 1112/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Bank S.A. w W. na rzecz M.D. 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 października 2021 r., I C 1349/20, Sąd Okręgowy w Toruniu zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowego kredytobiorcy 117 326,60 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 31 sierpnia 2020 r.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanego banku.

Sąd drugiej instancji ustalił, że 21 lipca 2008 r. kredytobiorca oraz poprzednik prawny pozwanego banku zawarli umowę kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem CHF. Wysokość kredytu wynosiła 150 401,04 zł. Wysokość kredytu wyrażona w walucie waloryzacji, według kursu kupna waluty z tabeli kursowej banku, została określona na 73 928,94 CHF. Kredyt został udzielony na 360 miesięcy, do 15 sierpnia 2038 r., i został wypłacony w pięciu transzach. Raty kredytu miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej obowiązującego w banku w dniu spłaty z godziny 14:50. Do dnia wniesienia pozwu kredytobiorca spłacił z tytułu umowy raty w łącznej wysokości 117 326,60 zł.

Sąd drugiej instancji uznał, że postanowienia umowy nie były indywidualnie uzgodnione, gdyż swoboda kredytobiorcy sprowadzała się do określenia kwoty potrzebnego jej kredytu i jego przeznaczenia. Treść umowy została przygotowana jednostronnie przez bank, co stwarza domniemanie faktyczne, iż brak było jakichkolwiek indywidualnych negocjacji. Umowa zawiera postanowienia wprowadzające mechanizm indeksacji i wyznaczające kursy walut, które określają główne świadczenia stron, jednak te postanowienia nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji, tymczasem bank nie udowodnił, że zrealizował ciążący na nim obowiązek informacyjny.

Sąd Apelacyjny ocenił, że postanowienia umowy odwołujące się w zakresie ustalania kursu waluty CHF do wewnętrznych tabel kursów banku są niedozwolone. Usunięcie abuzywnych postanowień z umowy skutkuje brakiem możliwości ustalenia kursu wymiany i oprocentowania, a w konsekwencji brakiem możliwości wykonywania umowy w obowiązującym dotychczas kształcie. Łącząca strony umowa, po wyeliminowaniu z niej postanowień niedozwolonych, które określają główne świadczenia stron i są elementami przedmiotowo istotnymi umowy kredytowej, nie może być w dalszym ciągu wykonywana, zaś w polskim systemie prawnym nie ma przepisu, który nadawałby się do uzupełnienia luki powstałej wskutek eliminacji abuzywnego postanowienia wprowadzającego do umowy klauzulę indeksacyjną. Wobec uznania umowy za nieważną, świadczenia spełnione

przez kredytobiorcę na podstawie tej umowy są nienależne. Kredytobiorcy przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych, jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w zw. z 405 k.c.).

Pozwany bank zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną i wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne tj.:

1) czy upadek umowy kredytu pociąga za sobą nieważność stosunków ubezpieczeniowych, na podstawie których konsumentowi świadczona była realna ochrona ubezpieczeniowa (art. 385¹ § 1 k.c.), a w konsekwencji, czy po stronie kredytobiorcy powstaje roszczenie restytucyjne o zwrot uiszczonych z tego tytułu składek ubezpieczeniowych (art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. i art. 411 pkt. 2 k.c. oraz art. 806 k.c. w zw. z art. 806 § 1 k.c.);

2) czy w świetle art. 385¹ k.c. w zw. z art. 455 k.c., art. 481 § 1 k.c., art. 410 § 1 k.c. i art. 120 § 1 k.c. oraz w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w przypadku uznania za nieważną umowy kredytu udzielonego w walucie polskiej i indeksowanego do waluty obcej, stan opóźnienia uzasadniający możliwość domagania się odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego powstaje od dnia prawomocności wyroku, od dnia następnego po dacie wydania wyroku, od dnia złożenia przez konsumenta oświadczenia o chęci skorzystania z ochrony płynącej z Dyrektywy 93/13, w dniu wyznaczonym w pisemnym wezwaniu do zapłaty lub w dacie doręczenia odpisu pozwu i upływu realnego dla dłużnika terminu, celem spełnienia przez niego świadczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Bank nie objął wnioskiem o przyjęcie skargi do rozpoznania zagadnienia abuzywności postanowień umowy przewidujących dokonywanie przeliczeń złotych na CHF i odwrotnie kursami ustalanyymi jednostronnie przez bank.

Uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, iż:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określania kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej, gdyż wykluczają trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Nie ma podstaw do pozbawienia kredytobiorcy odsetek za okres przed potwierdzeniem przez kredytobiorcę woli upadku umowy. Możliwość przywrócenia mocy prawnej niedozwolonemu postanowieniu umowy oświadczeniem konsumenta, ze skutkiem *ex tunc*, nie pozbawia wymagalności roszczenia konsumenta o zwrot nienależnie spełnionych świadczeń, w tym składki ubezpieczeniowej, które również stała się świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. i powinna podlegać zwrotowi.

Jeżeli konsument żąda od przedsiębiorcy świadczenia z powołaniem się na niedozwolony charakter niektórych postanowień umowy, to dostatecznie wyraża swoje stanowisko co ważności umowy lub jej części, a jego roszczenie staje się wymagalne zgodnie z art. 455 k.c., tj. z upływem czasu koniecznego do oceny przez przedsiębiorcę zasadności żądania zapłaty. Artykuł 385¹ § 1 k.c. nie ustanawia wyjątków od zasady z art. 455 k.c., ponieważ reguluje inne zagadnienie – przesłanki uznania postanowienia umowy za niedozwolone i skutek prawny takiego uznania w postaci niezwiązania konsumenta tym postanowieniem; nie

odnosi się do terminu spełnienia świadczeń powstających na skutek nieważności postanowienia umowy lub całej umowy.

Należy przy tym zaznaczyć, że na podstawie art. 385² k.c. dla stosowania art. 3851 k.c. istotna jest chwila zawarcia umowy (uchwały w składzie 7 sędziów SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56), a nie ewentualne, późniejsze zmiany nieważnej umowy lub stanu prawnego (jak wejście w życie art. 69 ust. 3 pr.bank.), chyba że przepisy przejściowe stanowiłyby o sanowaniu nieważnych umów.

Umowa ubezpieczenia, ściśle związana z umową kredytu i niemająca ekonomicznego sensu bez tej umowy, dzieli los umowy kredytu i także jest nieważna

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. kredytobiorcy przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Dariusz Pawłyszcz

(G.G.)

[SOP]